

Ponad 52% (64 gatunki) fauny stanowią monofagi, z czego 30 gatunków reprezentuje fagizm pierwszego stopnia.

Większość miniarek (95 gatunków) stwierdzono w zbiorowiskach leśnych; najbogatszy okazał się ols, gdzie minowały 63 gatunki muchówek (20 gatunków wyłącznie w tym lesie).

Tylko nieliczne muchówki występowały na ciepłych i słonecznych stanowiskach. Były to: *Liriomyza balcanica* (STROBL), *Phytomyza selini* HER., *Ph. thymi* HER. i *Ph. origani* HER.

Blisko 46% stwierdzonych miniarek występuje w Europie, z czego prawie połowa ogranicza swój zasięg do jej części. Wśród nich przeważają gatunki północno-środkowo-europejskie.

Większość muchówek rozsiedlona jest na całym obszarze naszego kraju. W pasie niżu występują: *Agromyza hendeli* GRIFF., *Liriomyza scorzonerae* RYD., *Phytomyza chaerophylliana* HER. i *Ph. (Chromatomyia) farfarella* (HEND.). Nieliczne muchówki WPN docierają do wyższych partii naszych gór. Są to m. in.: *Phytomyza astantiae* HEND. (po piętro hal), *Ph. farfae* HEND. (po górną granicę lasu), *Ph. thymi* HER. (po piętro kosodrzewiny).

Zofia MICHALSKA, Poznań
Mariola WIRKOWSKA, Poznań

Ryjkowcowate (*Coleoptera: Curculionidae*) siedlisk węglanowych okolic Chełma

Weevils (*Coleoptera: Curculionidae*) of calcareous habitats of the region of Chełm

W okolicach Chełma występuje wiele interesujących zbiorowisk roślinnych zbliżonych charakterem do „naturalnych”; niektóre z nich uznano za najcenniejsze w Polsce (niskie torfowiska węglanowe). W celu ich ochrony utworzono liczne rezerваты, jednym z nich jest projektowany rezerwat „Zawadówka”. Posiada on wiele cech szczególnych, co spowodowane jest budową geologiczną obszaru, oraz klimatem. Pokłady kredowe, które zalegają tu stosunkowo płytko, uległy zwietrzeniu. Wytworzyły się na nich zapadliska, wypełnione wodą napływającą z wyżej położonych wzniesień, na których powstały torfowiska węglanowe. Wśród nich występują wzniesienia kredowe z roślinnością kserotermiczną; tak więc obok siebie znajdują się zbiorowiska torfowiskowe, ciepłolubne murawy i zbiorowiska zaroślowe.

Badania nad fauną ryjkowcowatych prowadzono w latach 1995–96 w sześciu różnorodnych zbiorowiskach roślinnych projektowanego rezerwatu „Zawadówka”. Celem niniejszych badań było ustalenie składu gatunkowego oraz struktury liczebności tej grupy owadów, zasiedlających wybrane zespoły roślinne.

Na badanym terenie zebrano 1081 osobników ryjkowcowatych, ze zbioru tego wyodrębniono 118 gatunków. Najwięcej osobników zebrano w zbiorowisku z klasy *Festuco-Brometea* (313), a gatunków w *Potentillo albae-Quercetum* (56).

Ponieważ teren ten charakteryzuje się szczególnymi walorami środowiskowymi, dlatego obok gatunków kserotermofilnych występują wilgociolubne. Do pierwszych z nich zaliczono – *Apion sedi*, *A. elongatum*, *A. atomarium*, *A. aestimatum*, *A. ergenense*, *Peritellus leucogrammus*, *Trachyphloeus alternans*, *Polydrusus inustus*, *Foucartia squamulata*, *Sitona languidus*, *S. longulus*, *Larinus brevis*, *Tychius aureolus*, *T. medicaginis*, *Sibirnia pyrrodactyla*, *S. tibialis*, *Hypera arator*, *Ceutorhynchus campestris*, *Pseudorchestes cinereus*.

Gatunkami łąk wilgotnych i wodnymi były – *Auletobius sanquisorbae*, *Apion affinae*, *A. vicinum*, *Nanophyes marmoratus*, *Tanyssphyrus lemnae*, *Notaris bimaculatus*, *Hypera adspersa*, *Limnobaris dolorosa*, *L. t-album*, *Pelenomus comari*.

W badanych zespołach roślinnych dominowały gatunki łąkowe, przeważnie oligofagi (40,7%) i kserotermofilne (16,1%), zaś wśród wyróżnionych elementów zoogeograficznych najliczniej pod względem liczby gatunków i osobników reprezentowane były formy palearktyczne (50, 8% gat., 65,1% osobn.).

Alicja MINDA-LECHOWSKA, Lublin
Jacek ŁĘTOWSKI, Lublin

Błonkówki minujące (*Hymenoptera: Tenthredinidae*) Konina i okolic

Mining hymenopterans (*Hymenoptera: Tenthredinidae*) of Konin and its surroundings

Na podstawie danych, zawartych w publikacjach BEIGER, WOROSZYŁO (1978), BEIGER (1982), niepublikowanych prac magisterskich (HODLIK, 1986; KUCZYŃSKA, 1994; ZAWADA, 1994) oraz własnych materiałów autorki dokonano podsumowania dotychczasowych badań błonkówek minujących województwa konińskiego.

Obserwacje prowadzono w 12 miejscowościach: Grodziec, Pyzdry, Dąbrowice, Kuny, Kałek, Olesin, Tury, Paprotnia, Bieniszew, Kazimierz Biskupi, Ślesin i Konin.

Stwierdzono łącznie 14 gatunków, co stanowi 43,8 % fauny minujących *Tenthredinidae* Polski. Na uwagę zasługuje *Messa glaucopis* (KON.) (na *Populus nigra* L.) – nie stwierdzona dotychczas w północno-wschodniej części kraju, a z pozostałego obszaru Polski wykazana z nielicznych stanowisk.

Błonkówki są pasożytami 16 gatunków roślin z 6 rodzin botanicznych. Do najczęściej minowanych należą: *Alnus glutinosa* (L.) GAERTNER, *Betula pendula* ROTH, *Betula pubescens* EHRH. (*Betulaceae*). Wszystkie błonkówki, z wyjątkiem *Heterarthrus ochropodus* (KLG.) i *Fenella nigrita* WESTW., związane są troficznie z określonymi rodzajami botanicznymi i należą do monofagów trzeciego stopnia. *Heterarthrus ochropodus* (KLG.) jest monofagiem pierwszego stopnia i minuje tylko w liściach *Populus tremula* L., natomiast *Fenella nigrita* WESTW. jest oligofagiem systematycznym pierwszego stopnia i, na badanym obszarze, atakuje liście *Agrimonia eupatoria* L., *Fragaria vesca* L., *Potentilla reptans* L. (*Rosaceae*).

Badaniami objęto zbiorowiska leśne (olsy, lasy mieszane i sosnowe), pobraża lasów mieszanych i sosnowych, park miejski, zarośla, tereny otwarte (łąki, przydroża, miedze) oraz tereny przylegające do Huty Aluminium w Koninie - Malińcu.

Największą liczbę gatunków (12) wykazano w lesie mieszanym, najmniejszą na pobrażu lasu sosnowego (2 gatunki). Na obszarze skażonym emisjami przemysłowymi z huty stwierdzono 6 gatunków błonkówek, z tego *Metallus pumilus* KLG. i *Fenella nigrita* WESTW. minowały też w strefie najsilniej skażonej.

Szanownej Pani prof. dr hab. Zofii MICHALSKIEJ za udostępnienie niepublikowanych materiałów i zyczliwą pomoc składam serdeczne podziękowanie.

Maria MYSSURA, Konin